F. G. JACOBS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2005. január 27. [1]

1. Jelen ügyben J.-M. Le Pen az Elsőfokú Bíróság azon ítélete ellen nyújtott be fellebbezést, amelyben az Elsőfokú Bíróság mint elfogadhatatlant elutasította az Európai Parlament elnöke által nyilatkozat formájában tett, J.-M. Le Pennek az Európai Parlamentben betöltött képviselői hivatalától való megfosztását kimondó 2000. október 23-i állítólagos határozat (a továbbiakban: a megtámadott aktus) megsemmisítése iránti keresetét. [2]

I – Jogi háttér

A – *A közösségi jog*

3. Az EK 190. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy az Európai Parlament javaslatot dolgoz ki a közvetlen és általános választójog alapján valamennyi tagállamban egységes eljárás szerint vagy valamennyi tagállamban közös elveknek megfelelően tartandó választásokra vonatkozóan.

2. A fellebbező elsősorban azt vitatja, hogy az Elsőfokú Bíróság szerint a megtámadott aktus ellen az EK 230. cikk alapján nem lehet megsemmisítés iránti keresetet indítani, mivel annak nem célja, hogy joghatást idézzen elő.

4. 1976. szeptember 20-án a Tanács elfogadta az Európai Parlament képviselőinek közvetlen és általános választójog alapján történő választásáról szóló okmányról szóló 76/787/ESZAK, EGK, Euratom határozatot [3], az okmányt e határozathoz csatolták (a továbbiakban: az 1976-os okmány).

1 — Az eljárás nyelve: angol.

2 — A T-353/00. sz., Le Pen kontra Parlament ügy (EBHT 2003., II-1729. o.).

3 — HL 1976. L 278., 5. o.

5. Az 1976-os okmány 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az Európai Parlament képviselőit „ötéves időszakra választják".

6. Az 1976-os okmány 6. cikkének (1) bekezdése felsorolja azokat a tisztségeket, amelyekkel az európai parlamenti képviselői tisztség összeférhetetlen, valamint a (2) bekezdésben kimondja, hogy a tagállamok „a 7. cikk (2) bekezdésében meghatározott körülmények között nemzeti szinten is megállapíthatnak összeférhetetlenségi szabályokat".

7. A 6. cikk (3) bekezdése kimondja:

„A 12. cikk szerint vissza kell hívni azokat [az európai parlamenti képviselőket], akikre a 3. cikkben említett ötéves időszak alatt az (1) és (2) bekezdés alkalmazhatóvá válik."

8. Az 1976-os okmány 7. cikkének (1) bekezdése értelmében a Parlament hatáskörébe tartozik az egységes választási eljárásra vonatkozó javaslat kidolgozása, ám jelen jogvita tényállásának idején még egyetlen ilyen eljárást sem fogadtak el.

9. A 7. cikk (2) bekezdése kimondja:

„Az egységes választási eljárás hatályba lépéséig – ezen okmány egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve — a választási eljárásra az egyes tagállamok nemzeti szabályai az irányadók."

10. Az 1976-os okmány 12. cikke kimondja:

„(1) A 7. cikk (1) bekezdése szerinti egységes választási eljárás hatálybalépéséig – ezen okmány egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve — az egyes tagállamok megfelelő eljárásokat állapítanak meg a 3. cikkben említett ötéves választási ciklus alatt megüresedő képviselői helyeknek a ciklus fennmaradó idejére történő betöltésére vonatkozóan.

(2) Abban az esetben, ha egy képviselői hely valamely tagállam hatályos nemzeti rendelkezéseinek következtében üresedik meg, az érintett tagállam erről tájékoztatja a [Parlamentet], amely ezt a tényt tudomásul veszi.

Minden más esetben az üresedés tényét a [Parlament] állapítja meg, és erről tájékoztatja a tagállamot."

11. Az Európai Parlament Eljárási Szabályzata [4] (a továbbiakban: az Eljárási Szabályzat) 7. cikkének címe A mandátumvizsgálat. E cikk (4) bekezdése kimondja:

„A bizottság gondoskodik arról, hogy mind a tagállamok, mind az Unió hatóságai haladéktalanul továbbítsanak a Parlamenthez minden információt, amely bármely európai parlamenti képviselő feladatainak teljesítését vagy a helyettesek rangsorolását befolyásolhatja, kinevezés esetén megjelölve a hatálybalépés időpontját.

Ha a tagállamok illetékes hatóságai olyan eljárást kezdeményeznek, amely egy képviselőnek hivatalától való megfosztásával járhat, az Elnök az eljárás állásáról rendszeres tájékoztatást kér. Az Elnök az ügyet az illetékes bizottság elé utalja, amelynek javaslatára a Parlament az ügyben álláspontot alakíthat ki."

12. Az Eljárási Szabályzat 8. cikkének (6) bekezdése kimondja:

„A következők tekintendők a képviselői megbízatás megszűnése, illetve a képviselői hely üresedése időpontjának:

— lemondás esetén: az a nap, amelyen a lemondás bejelentéséről felvett jegyzőkönyv alapján a Parlament a képviselői hely megüresedését megállapítja;

— abban az esetben, ha a képviselő akár a nemzeti választójog, akár [az 1976-os okmány] 6. cikke szerint az európai parlamenti megbízatással összeférhetetlen megbízatást kap: a tagállamok vagy az Unió illetékes hatóságai által közölt időpont."

13. Az Eljárási Szabályzat 8. cikkének (9) bekezdése kimondja:

„Amennyiben a megbízatás elfogadása vagy az arról történő lemondás nyilvánvalóan tárgyi tévedésen, illetve akarathibán alapul, a Parlament fenntartja a jogot, hogy a megvizsgált kinevezést érvénytelennek nyilvánítsa, illetve a képviselői hely üresedésének megállapítását megtagadja."

B – *A francia jog*

14. Az Európai Közösségek Közgyűlése képviselőinek megválasztásáról szóló, módosí-

4 — HL 1999. L 202., 1. o.

tott 1977. július 7-i 77–729. törvény[5] (a továbbiakban: az 1977-es törvény) 5. cikke kimondja, hogy a passzív választójognak az európai parlamenti képviselői megbízatási időtartam alatt történő elveszítésével a megbízatás megszűnik, és ennek elveszítését rendelet állapítja meg.

15. Az 1977-es törvény 25. cikke kimondja:

„Az [Európai Parlament képviselőinek] megválasztásával kapcsolatban – a szavazás végeredményének kihirdetését követő tíz napon belül és az e törvény alkalmazását érintő bármely kérdésben — a szavazók kifogást nyújthatnak be a Conseil d'État-hoz. A [Conseil d'État] határozatát teljes ülésen hozza meg.

A kifogásnak nincs halasztó hatálya."

II – Tényállás

16. A fellebbezőt 1999. június 13-án az Európai Parlament képviselőjének választották meg.

17. 1999. november 23-i ítéletében a francia Cour de cassation (Semmítőszék) (Büntető Kollégium) elutasította a fellebbezőnek a Cour d'appel de Versailles 1998. november 17-i ítélete ellen benyújtott fellebbezését, amelyben bűnösnek találták többek között közfeladatot ellátó személy ellen feladatának teljesítése során elkövetett bántalmazás bűntettében, amely során az áldozat minőségét a bűntett elkövetője látta, vagy arról tudott. Ezért a bűncselekményéért a fellebbezőt három hónap felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték, valamint 5000 FRF pénzbüntetés megfizetésére kötelezték. Passzív választójogát egy másik ítélettel egy évre felfüggesztették.

18. A fenti ítélet és az 1977-es törvény 5. cikkének második bekezdése alapján a francia miniszterelnök 2000. március 31-i rendeletével (a továbbiakban: a rendelet) kimondta, hogy „Jean-Marie Le Pen passzív választójogának elvesztése miatt megszűnik az Európai Parlamentben betöltött képviselői megbízatása."

19. A francia külügyminisztérium államtitkára a rendeletről 2000. április 5-i levelében értesítette a fellebbezőt. A levélben felhívták a fellebbező figyelmét, hogy a rendelet ellen a kézbesítést követő két hónapon belül a francia Conseil d'État-hoz kifogást nyújthat be.

5 — JORF 1977. 7. 8., 3579. o.

20. Az Európai Parlament 2000. május 3-i plenáris ülésének jegyzőkönyve a [Felperes] hivatalától való megfosztása címmel a következőket tartalmazza:

„A [Parlament] elnök[e] bejelentette, hogy levelet kapott a francia hatóságoktól, nevezetesen 2000. április 26-án Védrine francia külügyminisztertől, valamint 2000. április 20-án Moscovici Európa-ügyi minisztertől, amelyhez csatolták a [fellebbező] hivatalától való megfosztásáról szóló iratokat. Az elnök bejelentette, hogy ezeket az iratokat a 7. cikk (4) bekezdésének második albekezdése alapján a Jogi Ügyek Bizottsága elé utalja..."

21. A Jogi és Belső Piaci Ügyek Bizottsága (a továbbiakban: a Jogi Ügyek Bizottsága) 2000. május 4-i, 15-i és 16-i zárt ülésén megvizsgálta a fellebbező mandátumát.

22. 2000. május 18-i plenáris ülésén a Parlament elnöke – miután bejelentette, hogy felkérte a Jogi Ügyek Bizottságát, hogy véleményezze a francia hatóságoknak a fellebbező hivatalától való megfosztásáról szóló közleményét — felolvasta a nevezett Bizottság elnökétől 2000. május 17-én kapott levelet, amely az alábbiakat tartalmazta:

„Tisztelt Elnök Asszony!

A Jogi és Belső Piaci Ügyek Bizottsága 2000. május 16-i ülésén megvizsgálta Jean-Marie Le Pen helyzetét. A Bizottság tudomásul vette, hogy a Francia Köztársaság miniszterelnökének a J.-M. Le Pennel 2000. április 5-én közölt és 2000. április 22-én a *Journal officiel de la République française*-ben közzétett rendelete végrehajthatóvá vált. A Bizottság azonban megállapította, hogy – az érdekeltet a rendeletről értesítő levélben foglaltaknak megfelelően — az érdekelt eljárást kezdeményezhet a Conseil d'État-nál, és egyidejűleg kérheti a rendelet végrehajtásának felfüggesztését.

Figyelembe véve az előző napi határozatot, amely szerint a Bizottság egyelőre nem javasolja, hogy a Parlament hivatalosan tudomásul vegye a J.-M. Le Pent érintő rendeletet, a Bizottság megvizsgálta a lehetséges további lépéseket. E határozat alátámasztásaként a B. Tapie-ügy került követendő precedensként említésre, következésképpen az Európai Parlamentnek csak a Conseil d'État előtti eljárás megindítására rendelkezésre álló határidő lejártát, illetve adott esetben csak annak határozatát követően kellene hivatalosan tudomásul vennie a hivataltól való megfosztást kimondó rendeletet."

23. A Parlament elnöke bejelentette, hogy „a Jogi Ügyek Bizottsága véleménye" alapján kíván eljárni.

24. A fellebbező 2000. június 5-én a francia Conseil d'État-hoz benyújtott keresetében kérte a rendelet megsemmisítését.

25. 2000. június 9-én H. Védrine-nek és P. Moscovicinek címzett levelében a Parlament elnöke az alábbiakat írta:

„A Jogi és Belső Piaci Ügyek Bizottságának véleményét figyelembe véve, valamint a hivataltól való megfosztás véglegességére tekintettel véleményem szerint a helyes eljárás az volna, ha az Európai Parlament csak a Conseil d'État [előtti] eljárás megindítására rendelkezésre álló határidő lejártát, illetve adott esetben csak annak határozatát követően venné hivatalosan tudomásul a rendeletet."

26. 2000. június 13-i levelében Moscovici arról tájékoztatta a Parlament elnökét, hogy a francia kormány hivatalosan is vitatja a Parlament 2000. május 18-i ülésén kialakított, a fellebbező hivatalától való megfosztásáról szóló rendelet tudomásul vételét megtagadó álláspontot. A levél szerint a Parlament megsértette az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdését, és a jogsértés tényén a felhozott indoklás sem változtat. Felkérték tehát a Parlamentet, hogy „haladéktalanul" vegye tudomásul a hivatalától való megfosztást.

27. A Parlament elnöke 2000. június 16-án kelt levelében azt a választ adta, hogy a Parlament „J.-M. Le Pen hivatalától való megfosztását akkor veszi tudomásul, ha a [rendelet] már nem támadható meg", ami jelen esetben még nem állt fenn, mivel a francia Conseil d'État-nál megindították a megsemmisítési eljárást. Az elnök ezt az álláspontot a B. Tapie-ügyre mint precedensre, illetve a jogbiztonság követelményére való hivatkozással indokolta.

28. 2000. október 6-án a francia Conseil d'État elutasította a fellebbező keresetét.

29. 2000. október 17-én az Európai Unió melletti Francia Állandó Képviselet továbbította H. Védrine és P. Moscovici 2000. október 12-i levelét. Ebben a két miniszter hangsúlyozta, hogy a francia kormány mindig is „erősen vitatta" az Európai Parlamentnek azt a határozatát, amely szerint meg kell várni a fellebbező által a francia Conseil d'État-nál indított, a rendeletet vitató eljárás eredményét, mivel az szerintük „az 1976-os okmány betűjének és szellemének megsértését" jelenti. Megállapítva, hogy a francia Conseil d'État elutasította a fellebbező keresetét, hozzátették, hogy:

„Elvárjuk az Európai Parlamenttől, hogy a közösségi joggal összhangban eljárva a lehető legrövidebb időn belül szavazzon arról, hogy tudomásul veszi-e J.-M. Le Pen hivatalától való megfosztását, ellenkező esetben fenntartjuk a jogot, hogy megtegyük a szükséges jogi lépéseket."

30. A 2000. október 23-i ülés vitájáról készült jegyzőkönyv Elnöki bejelentés címe alatt a Parlament elnöke az alábbi bejelentést tette:

„Kötelességem tájékoztatni Önöket, hogy 2000. október 19-én hivatalos értesítést kaptam a Francia Köztársaság illetékes hatóságaitól az Államtanács 2000. október 6-i határozatáról, amelyben elutasította a Jean-Marie Le Pen által a francia miniszterelnök 2000. március 31-i – a fellebbező európai parlamenti képviselői hivatalától megfosztó — rendelete ellen benyújtott fellebbezést.

Arról is tájékoztatom Önöket, hogy megkaptam a Charles de Gaulle, Carl Lang, Jean-Claude Martinez és Bruno Gollnisch által Jacques Chirac köztársasági elnöknek írt levél másolatát, amelyben »kegyelmet« kérnek J.-M. Le Pennek."

31. Az elnök ezután átadta a szót a Jogi Ügyek Bizottsága elnökének, aki a következőket mondta:

„Tisztelt Elnök Asszony! A Belső Piaci és Jogi Ügyek Bizottsága idén május 15-i és 16-i ülésén azt javasolta, hogy függesszék fel Jean-Marie Le Pen hivatalától való megfosztása Parlament általi megállapításának a plenáris üléssel történő közlését. Hangsúlyozni szeretném, hogy a Jogi Ügyek Bizottsága a felfüggesztést csak addig javasolta, amíg J.-M. Le Pen eljárást indíthat a francia Conseil d'État előtt, illetve adott esetben amíg ez az eljárás le nem zárul. Itt idézem azt a május 17-i levelet, amelyet Elnök Asszony maga olvasott fel a Parlamentnek.

A Conseil d'État – mint Ön is említette — elutasította e fellebbezést, és erről nekünk megfelelő értesítést is küldött. Következésképpen a Parlamentnek történő bejelentés elhalasztása már nem indokolt, kiváltképp mivel az elsődleges jog, különösen az [1976-os okmány] 12. cikkének (2) bekezdése alapján a bejelentés kötelező.

Az Elnök Asszony által említett »kegyelmi« kérvény nem változtat a helyzeten, mivel az nem minősül bírósági eljárásnak. Mint a neve is mutatja, itt egy közhatalmi szerv jogi aktusáról van szó, ami nem érinti a francia kormány rendeletét, amelyről a Jogi Ügyek Bizottsága ajánlásának megfelelően a plenáris ülést értesíteni kell."

32. Ezután a Parlament elnöke kijelentette:

„[Az 1976-os okmány] 12. cikkének (2) bekezdése alapján az Európai Parlament

tudomásul veszi a francia kormány értesítését, és kimondja Jean-Marie Le Pennek hivatalától való megfosztását."

33. Ezt követően az elnök felszólította a fellebbezőt, hogy hagyja el az üléstermet, majd felfüggesztette az ülést, hogy a fellebbező eleget tudjon tenni a felszólításnak.

III – Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás

34. 2000. november 21-én a fellebbező a megtámadott aktus megsemmisítése iránt keresetet nyújtott be az Elsőfokú Bíróság Hivatalához.

35. A Hivatalhoz ugyanazon a napon külön iratban benyújtott kérelmében a fellebbező ideiglenes intézkedésként a megtámadott aktus végrehajtásának felfüggesztését kérte.

36. Az Elsőfokú Bíróság elnökének a 2000. december 15-i tárgyaláson a Parlamenthez intézett kérdésére válaszolva a Parlament Pénzügyi és Pénzügyi Ellenőrzési főigazgatója többek között a 2000. december 18-i nyilatkozatában is megerősítette, hogy „a fellebbező megkapta mindazt az útiköltségtérítési és dologi, illetve egyéb előírt ellátmányt, amely őt megbízatása végéig megilleti".

37. A francia hatóságok 2001. január 5-i levelükben – az Elsőfokú Bíróság elnökének a tárgyaláson feltett kérdésére adott válaszként — megerősítették, hogy a fellebbező fizetését 2000. október 24-ig folyamatosan folyósították.

38. Az Elsőfokú Bíróság elnökének 2001. január 26-i végzése felfüggesztette „az Európai Parlament elnöke által nyilatkozat formájában tett 2000. október 23-i határozat [végrehajtását] annyiban, amennyiben az a fellebbezőnek az Európai Parlamentben betöltött képviselői hivatalától való megfosztását tudomásul vevő európai parlamenti határozatnak minősül".[6]

IV – Az Elsőfokú Bíróság ítélete

39. A Parlament, amelyet Franciaország mint beavatkozó támogatott, a kereset elfogadhatatlanságával érvelt, elsősorban arra

6 — A T-353/00. R. sz., Le Pen kontra Parlament ügy (EBHT 2001., II-125. o.).

hivatkozva, hogy nem létezik olyan „közösségi hatáskör, amelynek értelmében a képviselők összeférhetetlensége vagy passzív választójogának hiánya a nemzeti jogból következne", másodsorban pedig nincsen olyan intézkedés, amit az EK 230. cikk alapján meg lehetne támadni.

40. A második érvvel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság az alábbiakat állapította meg:

„77. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 230. cikk alapján megsemmisítés iránti keresettel megtámadható jogi aktusoknak a felperes érdekeit érinteni képes, annak jogi helyzetét jelentős mértékben módosító, kötelező joghatásokat kiváltó intézkedések minősülnek (a 60/81. sz., IBM kontra Bizottság ügy [EBHT 1981., 2639. o.] 9. pontja, valamint a T-87/96. sz., Assicurazioni Generali és Unicredito kontra Bizottság ügy [EBHT 1999., II-203. o.] 37. pontja). A megsemmisítés iránti keresetnek ezért az intézmények által hozott valamennyi, joghatások kiváltására irányuló rendelkezés vonatkozásában, azok jellegétől vagy formájától függetlenül nyitva kell állnia (a 22/70. sz., Bizottság kontra Tanács ügy [EBHT 1971., 263. o.] 42. pontja).

78. Jelen ügyben a megtámadott aktus az Európai Parlament elnökének a 2000. október 23-i plenáris ülésen tett nyilatkozata, amelynek értelmében »[az 1976-os okmány] 12. cikkének (2) bekezdése alapján az Európai Parlament tudomásul veszi a francia kormány értesítését, és kimondja [a felperes] hivatalától való megfosztását«.

79. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a nyilatkozat a felperes érdekeit érinteni képes, annak jogi helyzetét jelentős mértékben módosító, kötelező joghatásokat vált-e ki.

80. Ezzel kapcsolatban kiemelendő a nyilatkozat keletkezésének jogi kontextusa.

81. Nem vitatott, hogy jelen ügy tényállásának időpontjában az Európai Parlament képviselőinek egységes választási eljárása még nem került elfogadásra.

82. Következésképpen az 1976-os okmány 7. cikkének (2) bekezdése alapján az Európai Parlament képviselőinek választási eljárására továbbra is a tagállamok nemzeti szabályai az irányadók.

83. Elsősorban tehát az 1976-os okmány 12. cikke (2) bekezdésének első albekezdéséből következik, hogy a »tagállam hatályos nemzeti rendelkezéseinek« alkalmazása az Európai Parlament valamely képviselői helyének megüresedéséhez vezethet.

84. A Francia Köztársaság az 1976-os okmány alapján fogadta el az 1977-es törvényt. A törvény 2. cikke kimondja, hogy az Európai Parlament képviselőinek megválasztására a »Választási Törvény I. részének I. címe és az azt követő fejezetek rendelkezései« az irányadók. Ugyanezen törvény 5. cikke, amely a III. fejezetben A passzív választójog és annak hiányának feltételei, összeférhetetlenség cím alatt található, többek között kimondja, hogy »az [európai parlamenti képviselők] választására a választójogi törvény LO 127–LO 130-1. cikke alkalmazandó«, illetve hogy »a passzív választójog megbízatási időtartam alatt történő elvesztésével a megbízatás megszűnik«, valamint hogy »ezt rendelet állapítja meg«.

85. Az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdése az Európai Parlament képviselői helyeinek megüresedésével kapcsolatban két esetet különböztet meg.

86. Az e rendelkezés első albekezdésében foglalt első eset arra vonatkozik, amikor az üresedés a »nemzeti rendelkezések« alkalmazásának következménye. Az ugyanezen rendelkezés második albekezdésében foglalt második eset »minden más eset«-re vonatkozik.

87. A felperes ezzel kapcsolatos érvei ellenére az első eset semmiképpen nem korlátozódik az 1976-os okmány 6. cikkében foglalt összeférhetetlenségi esetekre, hanem a passzív választójog elvesztésére is kiterjed. Igaz ugyan, hogy az 1976-os okmány 6. cikkének (3) bekezdése értelmében a »12. cikk szerint« vissza kell hívni azokat az európai parlamenti képviselőket, akikre az »(1) és (2) bekezdés« alkalmazhatóvá válik. Ebből az utalásból még nem következik, hogy az a cikk kizárólag a 6. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti összeférhetetlenségi eseteket szabályozza. Mindezen felül kiemelendő, hogy a 12. cikk sehol sem az »összeférhetetlenség« fogalmát, hanem a tágabb jelentéssel bíró »[a képviselői hely] megüresedés[é]t« használja.

88. Az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt első esetben a Parlament szerepe annak »tudomásulvételére« korlátozódik, hogy az érintett személy helye megüresedett. A második esetben, amely például a képviselő lemondására vonatkozik, »az üresedés tényét a [Parlament] állapítja meg, és erről tájékoztatja a tagállamot.«

89. Jelen esetben – mivel a megtámadott aktust az 1976-os okmány 12. cikke (2) bekezdésének első albekezdése alapján hozták meg — az e rendelkezés által előírt »tudomásulvétel« folyamatának terjedelmét kell meghatározni.

90. Ezzel kapcsolatban kiemelendő, hogy a »tudomásulvétel« folyamata nem az érintett személy hivatalától való megfosztására vonatkozik, hanem arra, hogy a nemzeti rendelkezések alkalmazásának eredményeként a képviselő helye megüresedett. Másképpen fogalmazva a Parlament szerepe nem az, hogy »végrehajtsa« a hivataltól való megfosztást, mint ahogy azt a felperes állítja, hanem egyszerűen csak annyi, hogy tudomásul vegye a képviselői hely megüresedésének a nemzeti hatóságok általi kimondását, azaz egy kizárólag az e hatóságok határozatának következtében létrejött, már meglévő joghelyzetet.

91. A Parlament ezzel kapcsolatos ellenőrzési jogköre különösen korlátozott. Tulajdonképpen annak ellenőrzésére szorítkozik, hogy az érintett személy helye valóban megüresedett-e. Valójában a felperes állításával ellentétben nem a Parlament feladata azt ellenőrizni, hogy tiszteletben tartották-e az alkalmazandó nemzeti jog szerinti eljárást vagy az érintett személy alapvető jogait. Ezzel a jogkörrel ugyanis kizárólag az illetékes nemzeti bíróságok, illetve adott esetben az Emberi Jogok Európai Bírósága rendelkezik. Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell továbbá arra, hogy jelen esetben a felperes mind a francia Conseil d'État-nál, mind az Emberi Jogok Európai Bíróságánál érvényesítette jogait. Kiemelendő továbbá az is, hogy a Parlament sem írásbeli beadványában, sem a meghallgatáson nem állította, hogy olyan széles körű ellenőrzési jogköre volna, mint amilyet a felperes neki tulajdonít.

92. Hozzá kell tenni, hogy a Parlamentnek az 1976-os okmány 12. cikke (2) bekezdésének első albekezdése alapján fennálló, ilyen széles körű ellenőrzési jogköre azt feltételezné, hogy a Parlament vitathatná a nemzeti hatóságok által kimondott hivataltól való megfosztás jogszerűségét, és ha álláspontja szerint szabálytalanság történt, megtagadhatná az üresedés tudomásulvételét. Márpedig a Parlament csak az Eljárási Szabályzat 8. cikkének (9) bekezdésében foglalt esetben tagadhatja meg a képviselői hely üresedésének megállapítását, azt is csak akkor, ha felszólították az üresedés »megállapítására«, valamint ha annak során »tárgyi tévedés« vagy »akarathiba« történt. Paradox helyzet volna, ha a Parlament szélesebb mérlegelési mozgástérrel rendelkezne a képviselői hely nemzeti hatóságok által megállapított üresedésének puszta tudomásulvételekor, mint amikor a képviselői hely üresedését maga állapítja meg.

93. Ezeknek a megállapításoknak nem mond ellent az Eljárási Szabályzat

7. cikke (4) bekezdésének második albekezdése sem. Mint arra a Parlament és a Francia Köztársaság is helyesen rámutatott, ez a rendelkezés »magához a megfosztáshoz [következésképpen a képviselői hely üresedéséhez] vezető eljárásra« vonatkozik. A rendelkezés alapján ugyanis a Parlament elnöke köteles az ügyet az illetékes bizottság elé utalni, ha »a tagállamok illetékes hatóságai olyan eljárást kezdeményeznek, amely egy [európai parlamenti] képviselőnek hivatalától való megfosztásával járhat«. Miután ez az eljárás befejeződött, és az illetékes nemzeti hatóság megállapította az érintett személy képviselői helyének üresedését, az 1976-os okmány 12. cikke (2) bekezdésének első albekezdése alapján a Parlamentnek már csak tudomásul kell vennie az üresedést. Mindenesetre a jogforrások hierarchiájának elve alapján az Eljárási Szabályzat valamely rendelkezése semmilyen esetben sem engedélyezhet eltérést az 1976-os okmány rendelkezéseitől, és a Parlamentnek nem biztosíthat szélesebb jogkört, mint amivel az az okmány alapján bír.

94. A fenti megállapításokat nem cáfolja az a tény sem, hogy 2000. október 23-ig a felperes folyamatosan részt vett a Parlament ülésein, és megkapta az intézménytől járó juttatásokat, valamint hogy a francia hatóságok 2000. október 24-ig folyósították a fizetését. A felek sem vitatják ugyanis, hogy a 2000. március 31-i rendelet végrehajtható volt. A tény, hogy e rendeletet a Parlament csak a francia hatóságok általi értesítéskor vette tudomásul, illetve hogy ez bizonyos gyakorlati következményekkel járt a felperesre nézve, még nem változtat az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdése alapján az értesítéshez fűződő jogkövetkezményeken.

95. A felperesnek mind az első érve, amely szerint az 1977-es törvény 5. cikke sérti a Parlament függetlenségét, és elfogadhatatlan mértékben beavatkozik annak működésébe, mind a második érve, amely szerint létezik egy olyan általános elv, amelynek értelmében »a hivataltól való megfosztást az adott parlamenti közgyűlésnek kell kimondania«, megalapozatlan. Mint az a fenti 83. pontban is kifejtésre került, a 1976-os okmány 12. cikke (2) bekezdése első albekezdésének megfogalmazásából ugyanis egyértelműen következik, hogy az Európai Parlament képviselőjének helye a »tagállam hatályos nemzeti rendelkezéseinek« következtében megüresedhet. Mivel a tényállás idején nem létezett egységes választási eljárás, ez a rendelkezés, illetve az alapján az 1977-es törvény teljes mértékben alkalmazandó volt. A Parlament hatáskörének fejlődésétől függetlenül új hatáskörök – azonos szintű jogszabály általi, kifejezett hatályon kívül helyezés hiányában — nem tekinthetnek el elsődleges jogi rendelkezések, jelen esetben az 1976-os okmány, alkalmazásától.

96. A felperesnek a közösségi jog elsődlegességére alapított érvelése ugyanezen

okokból teljes mértékben irreleváns. Jelen esetben a nemzeti jog és a közösségi jog között nincs sem ellentmondás, sem ellentét.

97. A fenti megállapításokból következik, hogy jelen esetben a 2000. március 31-i rendelet az az intézkedés, amely a felperes érdekét sértő kötelező joghatást kiváltotta. A megtámadott aktusnak nem volt célja a rendeletétől eltérő saját joghatások kiváltása.

98. Meg kell tehát állapítani azt, hogy a megtámadott aktus nem képezheti az EK 230. cikk szerinti megsemmisítés iránti kereset tárgyát. Ebből következően jelen keresetet mint elfogadhatatlant anélkül kell elutasítani, hogy szükség lenne az elfogadhatóságra vonatkozó többi jogalap és érv érdemi elbírálására."

V – A fellebbezés

41. Fellebbezésében a fellebbező vitatja az Elsőfokú Bíróság ítéletének azon megállapítását, hogy a megtámadott aktus nem képezheti megsemmisítés iránti kereset tárgyát, leginkább pedig azt, hogy az nem váltott ki a rendeletétől eltérő joghatást.

42. A fellebbezéssel kapcsolatban a fellebbező a megtámadott aktus végrehajtásának felfüggesztését is kérte a Bíróságtól. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmét a Bíróság elnöke elutasította. [7]

43. A Parlament arra hivatkozik, hogy a fellebbezés jelentős részében elfogadhatatlan, mivel a legtöbb jogalap egyszerűen megismétli az Elsőfokú Bíróság előtt felhozottakat, anélkül hogy jogban való tévedésekre hivatkozva vitatná az Elsőfokú Bíróság ítéletét. A fellebbező fellebbezésében azt sem jelöli meg, hogy az ítélet mely részét vitatja, és nem hoz fel azt támadó, konkrét jogi érveket sem.

44. Ez az érvelés számomra nem eléggé meggyőző. Igaz ugyan, hogy a fellebbezés jelentős része egyszerűen megismétli az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetben foglaltakat (mint arra a Parlament rámutat, a 25–35. pont szó szerint megismétli a kereset 21–31. pontját, a 39–45. pont szó szerint megismétli a kereset 32–38. pontját, illetve a 46–60. pont szó szerint megismétli a kereset 82–96. pontját), ugyanakkor a fellebbezés olyan új tényeket is tartalmaz, amelyből (mint az az alábbi összefoglalóból is kitűnik) beazonosíthatók az Elsőfokú Bíróság ítéletének a fellebbező által vitatott részei.

7 — A C-208/03. P-R. sz., Le Pen kontra Parlament ügy (EBHT 2003., I-7939. o.).

45. Ennek megfelelően rátérnék a fellebbezés lényegére, miszerint az Elsőfokú Bíróság jogban való tévedést követett el, amikor azon az alapon utasította el a megsemmisítés iránti keresetet, hogy a megtámadott aktus nem képezheti az EK 230. cikk szerinti megsemmisítés iránti kereset tárgyát.

46. A fellebbező egészen pontosan először arra hivatkozik, hogy ellentmondás van az Elsőfokú Bíróság két megállapítása között, amely szerint a megtámadott aktusnak nem volt célja a rendeletétől eltérő saját joghatások kiváltása (az ítélet 97. pontja), és aközött, hogy a Parlament – bár korlátozott mértékben — rendelkezik ellenőrzési jogkörrel (91. pont).

47. Ezt az érvelést nem találom meggyőzőnek.

48. A 91. pont megértéséhez a szövegösszefüggés nyújt segítséget. A fellebbező által nem vitatott 85–88. pontban az Elsőfokú Bíróság az 1976-os okmány 12. cikke (2) bekezdésének terjedelmét vizsgálta meg, és értelmezése szerint ez a rendelkezés „két eset között tesz különbséget, amelyben az Európai Parlament képviselői helyei megüresedhetnek", nevezetesen amikor „az üresedés a »nemzeti rendelkezések« alkalmazásának következménye", illetve „minden más esetet". Az első esetben, amelybe a „passzív választójog elvesztése" is beletartozik, „az Európai Parlament szerepe az érintett személy helye megüresedésének »tudomásulvételére« korlátozódik". A második esetben, amibe például a képviselő lemondása tartozik, a Parlament „megállapítja a megüresedés tényét, és erről tájékoztatja a tagállamot".

49. A következő két pont a fentieknek megfelelően a „tudomásulvétel" fogalmát tisztázza.

50. A 91. és 92. pontban a fentieknek megfelelően az Elsőfokú Bíróság azt fejti ki, hogy a nemzeti hatóságok által hozott nyilatkozat tudomásulvétele során pontosan meddig terjed a Parlament jogköre.

51. Nem gondolom, hogy az ezekben a pontokban foglaltak közül bármi ellentétes volna az Elsőfokú Bíróság azon megállapításával, hogy a megtámadott aktusnak nem célja saját joghatás kiváltása. Éppen ellenkezőleg, ezek a pontok e következtetésre jutnak. Mint a fenti idézetekből is látható, az Elsőfokú Bíróság egyértelműen kifejti, hogy i. a „tudomásulvétel" arra a tényre utal, hogy a képviselői hely a nemzeti rendelkezések eredményeként üresedett meg, illetve ii. a Parlament ellenőrizheti a képviselői hely tényleges megüresedését, például annak megvizsgálásával, hogy kimerítettek-e minden rendelkezésre álló nemzeti jogorvoslati lehetőséget, ám ezen túlmenően mást már nem ellenőrizhet. Ebből a korlátozott ellenőrzési jogkörből következik, hogy a Parlament által történő „tudomásulvétel"-nek nincs attól a nemzeti rendelkezéstől eltérő joghatása, amelynek alkalmazása alapján a nemzeti hatóságok az alkalmazás következ-

ményeként megüresedett képviselői helyről tájékoztatták a Parlamentet.

52. Másodsorban, a fellebbező arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen határozta meg az 1976-os okmány 12. cikkének terjedelmét, amikor álláspontja szerint a rendelet volt az egyetlen olyan határozat, amely a fellebbező érdekeit sértő kötelező joghatással járt.[8] A fellebbező az ítélkezési gyakorlatból olyan példákat hoz fel, amelyekben a közösségi bíróság kimondta, hogy a Bizottság magatartási kódexe,[9] a bizottsági közlemény,[10] valamint valamely biztos szóvivőjének nyilatkozata[11] is megtámadható határozatnak minősül. Hozzáteszi, hogy a szerző szándékának is jelentősége van. Jelen esetben a Jogi Ügyek Bizottsága és a Parlament elnöke úgy tekintett a Parlament tudomásulvételére, mint amely megváltoztatja a fellebbező státuszát. Következésképpen az Elsőfokú Bíróság tévesen tett különbséget a megtámadott aktus jogi és gyakorlati következményei között annak megállapításával, hogy az a tény, hogy a rendeletet a Parlament csak a francia hatóságok általi értesítéskor vette tudomásul, illetve hogy ez bizonyos gyakorlati következményekkel járt a felperesre nézve, még nem változtat az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdése alapján az értesítéshez fűződő jogkövetkezményeken.[12]

53. A fellebbező egyebekben arra is hivatkozik, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata nem tesz éles különbséget jogi és gyakorlati következmény között, amire példaként azokra a határozatokra utal, amelyek szerint valamely személy számára kötelezettség előírása joghatással jár,[13] így például valamely személy számára bírság kilátásba helyezéséről szóló határozat[14] vagy a 17. rendelet[15] 11. cikkének (5) bekezdésében foglalt, határozattal követelt információszolgáltatás, amelynek elmulasztása esetén az érintett vállalkozásra bírság szabható ki.[16]

54. A fenti 48–51. pontban írt megállapításokra a fellebbező második érvével kapcsolatban is lehet hivatkozni. Mint az Elsőfokú Bíróság ítéletének fent összegzett vagy idézett vonatkozó részeiből is kitűnik, az Elsőfokú Bíróság pontos magyarázatot ad arra, miért véli úgy, hogy a megtámadott aktusnak nincs kötelező joghatása. Magyarázata helyesnek tűnik számomra. Az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdése kifejezetten arra az esetre utal, amikor a képviselői hely „a tagállam hatályos nemzeti rendelkezéseinek következtében üresedik meg". A szóban forgó nemzeti rendelkezések az Európai Parlamentre való kifejezett utalással kimondják, hogy a passzív választójog képviselői megbízatás alatt történő elvesztésével „a

8 — Lásd az ítélet 97. pontját.

9 — A C-303/90. sz., Franciaország kontra Bizottság ügy (EBHT 1991., I-5315. o.).

10 — A C-325/91. sz., Franciaország kontra Bizottság ügy (EBHT 1993., I-3283. o.).

11 — A T-3/93. sz., Air France kontra Bizottság ügy (EBHT 1994., II-121. o.).

12 — Lásd az ítélet 94. pontját.

13 — A 32/58. és 33/58. sz., SNUPAT kontra Főhatóság egyesített ügyek (EBHT 1959., 127., 137. o.).

14 — A T-19/91. sz., Vichy kontra Bizottság ügy (EBHT 1992., II-415. o.).

15 — A Szerződés 85. és 86. cikkéről szóló első rendelet végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

16 — A T-46/92. sz., Scottish Football Association kontra Bizottság ügyben hozott ítélet (EBHT 1994., II-1039. o.,) 13. pontja.

megbízatás megszűnik, és ennek elveszítését rendelet állapítja meg". [17] A fellebbező passzív választójogának elvesztését ennek megfelelően megállapították, majd a Parlament az értesítést követően a 12. cikk (2) bekezdése alapján ezt tudomásul vette.

55. Harmadsorban, a fellebbező arra mutat rá, hogy a Parlament, illetve annak elnöke az ő joghelyzetéről döntött, ami alapján a megtámadott aktus nem egy másik szöveg automatikus következménye, hanem éppen ellenkezőleg azt jelenti, hogy a határozat egy ténybeli és jogi mérlegelésen alapul.

56. Nem világos számomra, hogy a fellebbező az ítélet mely pontját vitatja, ezért a fellebbezés harmadik jogi érve elfogadhatatlannak minősülhet. Feltételezem ugyanakkor, hogy a fellebbező a megtámadott aktushoz vezető eljárásra, azon belül is a Parlament elnökének a Jogi Ügyek Bizottságához intézett megkeresésére utal. Ezt a határozatot a Parlament az Eljárási Szabályzat 7. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján hozta. [18]

57. Az albekezdés utolsó mondata bevallottan némi mérlegelést enged. Jelen esetben azonban egyértelműnek tűnik, hogy a Parlament addig nem kötelezte el magát, amíg a fellebbező ki nem merítette valamennyi rendelkezésére álló nemzeti jogorvoslati lehetőségét, melyet követően „tudomásul vette" a rendeletet. Bár a 7. cikk (4) bekezdésének második albekezdése kimondja, hogy a Parlament az illetékes bizottság javaslatára „az ügyben álláspontot alakíthat ki", ez mégsem jelenti azt, hogy olyan mérlegelési jogkörről van szó, amely esetében a Parlament által kialakítandó álláspontot más rendelkezések határoznák meg pontosan. Nem gondolom, hogy a jogi vélemény igényének puszta ténye bizonyítaná a mérlegelési jogkör meglétét, hiszen a Parlament azt a véleményt is kaphatja, hogy nincsen mérlegelési jogköre. Jelen esetben a Parlament elnöke véleménykérési jogát gyakorolta, azonban a releváns jogi lépés – a fellebbező által az EK 230. cikk alapján megtámadott „határozat" — valójában a „tudomásulvétel", melyre – mint azt a fellebbező fellebbezésében megjelölt egyéb jogalapok is mutatják — a mérlegelési jogkör nem terjedt ki.

58. A fellebbező hozzáteszi, hogy az Elsőfokú Bíróság hivatkozása arra, hogy ő a francia Conseil d'État-hoz és az Emberi Jogok Európai Bíróságához jogorvoslattal fordult, azt mutatja, hogy a Parlament a ténybeli és jogi mérlegeléssel valójában egy megtámadható, tényleges jogi aktust hozott. [19]

59. Ezt az érvet nem tudom elfogadni. Az Elsőfokú Bíróság ítéletének 91. pontjában valójában éppen a fellebbező állításával ellentétesen fogalmazott: „nem a Parlament

17 — Lásd a fenti 14. pontot.

18 — Hivatkozás a fenti 11. pontban.

19 — Lásd az ítélet 91. pontját. Említést érdemel, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága 2001-ben elutasította a fellebbezőt elítélő franciaországi ítélet ellen benyújtott fellebbezést.

feladata azt ellenőrizni, hogy tiszteletben tartották-e az alkalmazandó nemzeti jog szerinti eljárást vagy az érintett személy alapvető jogait. Ezzel a jogkörrel kizárólag az illetékes nemzeti bíróságok, illetve adott esetben az Emberi Jogok Európai Bírósága rendelkezik". Az Elsőfokú Bíróság megemlítette, hogy a fellebbező e bírói fórumok előtt már érvényesítette jogait: ezáltal az Elsőfokú Bíróság olyan tényt állapított meg, amely azt bizonyítja, hogy a fellebbező más módokon is gyakorolhatta az őt érintő nemzeti intézkedések elleni jogorvoslat igénybevételére vonatkozó jogát, és élt is ezekkel a lehetőségekkel. Ebből az utalásból azonban még nem következik, hogy a Parlamentnek jogában állt volna a tény- és jogkérdések ellenőrzése, melynek alapján a „tudomásulvétel" az EK 230. cikk alapján megtámadható jogi aktussá válna.

60. Negyedszer, a fellebbező arra hivatkozik, hogy maga a megtámadott aktus végrehajtási intézkedéseket igényelt, [20] különösen mivel a megtámadott aktus meghozataláig Franciaország a rendeletet követően is folyósította a fellebbező fizetését.

61. Feltételezhető, hogy ezzel a jogi érvvel a fellebbező az Elsőfokú Bíróság ítéletének 94. pontjában foglalt állítást vitatja, amely szerint a Parlament ellenőrzési jogköre különösen korlátozott, és „nem cáfolja az a tény sem, hogy 2000. október 23-ig a felperes folyamatosan részt vett a Parlament ülésein, és megkapta az intézménytől járó juttatásokat, valamint hogy a francia hatóságok 2000. október 24-ig folyósították a fizetését". Azonban – mint azt az Elsőfokú Bíróság kifejtette — a felek sem vitatják, hogy a 2000. március 31-i rendelet végrehajtható volt. Mint az a Jogi Ügyek Bizottságának a Parlament elnökéhez címzett 2000. május 17-i, a Parlamentben másnap felolvasott [21] leveléből is kitűnik, a Parlament nem a francia hatóságok értesítésével egy időben vette tudomásul a rendeletet, hanem úgy döntött, megvárja „a Conseil d'État eljárásának megindítására rendelkezésre álló határidő lejártát, illetve adott esetben annak határozatát". Mint az Elsőfokú Bíróság rámutat, „[a tudomásulvétel késedelme] bizonyos gyakorlati következményekkel járt a felperesre nézve", azonban az Elsőfokú Bíróság – véleményem szerint helyesen — azt is megállapította, hogy ezek a gyakorlati következmények „nem változtat[nak] az 1976-os okmány 12. cikkének (2) bekezdése alapján az értesítéshez fűződő jogkövetkezményeken."

62. Végül a fellebbező az ítélet 97. pontját értelmezi, amelyben az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy a megtámadott aktusnak nem célja saját, a rendeletétől eltérő joghatás kiváltása, ami a fellebbező értelmezése szerint annak az elvnek a kifejezése, hogy egy megerősítő határozat az EK 230. cikk alapján nem támadható meg. Az Irish Cement [22] ügyben megfogalmazott elv a fellebbező szerint csak akkor alkalmazható, ha a megerősítő határozat rendelkező

20 — Lásd a 108/83. sz., Luxembourg kontra Parlament ügyben hozott ítélet (EBHT 1984., 1945. o.) 21. és 22. pontját.

21 — Lásd a fenti 22. pontot.

22 — A 166/86. és 220/86. sz. egyesített ügyek (EBHT 1988., 6473. o.).

része azonos az annak alapjául szolgáló intézkedéssel, ám jelen esetben nem ez a helyzet. Mindezen felül a két határozatot eltérő helyzetben hozták meg, mivel a Parlament az időközben felmerült új jogi elemeket, így többek között a Conseil d'État határozatát is figyelembe vette.

63. Az ítélet 97. pontjában ugyanakkor nem látom annak jelét, hogy az Elsőfokú Bíróság foglalkozott volna a megerősítő határozat fogalmával. Valójában az egész ítélet hangvétele – melyben a 97. a költségekről rendelkezőt nem számítva az utolsó előtti pont, egyben a végkövetkeztetés bevezetője — véleményem szerint helyesen szolgálja annak bemutatását, hogy a rendelet és a megtámadott aktus jellegét és tárgyát tekintve is eltér.

64. A fentiekből következően úgy vélem, hogy a fellebbező által felhozott valamennyi jogi érv megalapozatlan és/vagy elfogadhatatlan, következésképpen a fellebbezést el kell utasítani.

VI – Végkövetkeztetések

65. A fenti okokból úgy vélem, hogy a Bíróság:

(1) a fellebbezést utasítsa el;

(2) a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.